

יום	יום להורש	ליקוטי מוהר"ן ח"א	ליקוטי מוהר"ן ח"ב	מסנה ברורה ח"ג	השתפכות הנפש	שולחן ערוך יתכן משפט
שבת	ט'	לב:	ריג	חורה	ע"ז ע"ה	שמ"ו: ה-י
א	י'	לג:	ריד	קנר	ע"ט פ'	שמ"ו: ז-ח
ב	יא'	לג:	רטו	קנר:	פ"א פ"ב	שמ"ו: ט-י
ג	יב'	לד:	רטז	קנר:	פ"ג פ"ד	שמ"ו: יא-ב
ד	יג'	לד:	ריו	קנר:	פ"ה פ"ו	שמ"ו: יג-יד
ה	יד'	לה:	ריח	קנר:	פ"ז פ"ח	שמ"ו: טו-טז
ו	ט"ז	לה:	ריט	חורה	פ"ט צ'	שמ"ו: יז-יח

בקרני אור

יו"ל ע"י קהילת חסידי ברסלב
בנשיאות הגה"צ רבי יעקב מאיר שכטער שליט"א

483 | פרשת כי תצא | ט' אלול תשפ"ו

דבר המערכת

אסור לתת שיטעו אותנו, זה אמת שהראש השנה שלו עולה על הכל, והיא תקוותנו העצומה והנפלאה. אבל כל נשכח, כי היצר גם הוא מתייצב בתוך כל זה.

הוא מסיט את המח מן המחשבה העיקרית של התשובה והכיסופים לנקודה הפנימית של 'הראש השנה שלו', ומעסיק אותנו בהבל הבלים חיצוניים המקיפים נסיעה קדושה ונשגבה זו. הוא מסיח את הדעת מציפייה וחיפוש של 'דרך התשובה' אותה אנו רוצים לקבל שם, ולפעמים אף מצליח להפיל את האדם במלכודת של תאות ממון ה", שפירושה עצבון רוח ודאגה יתירה מהיכן יקח להוצאות הדרך והשהייה שם.

רבינו הקדוש הרעיש עולם ומלואו בחומרתה של תאות ממון שהיא גרועה משבעים עבודות זרות חלילה. לא יתכן שעבור הנסיעה שמטרתה ביורו ותיקון האמונה הקדושה לא נשים לב שלא ליפול בפח היקוש של תאוה איומה זו, שמתלבשת בדאגה להכרחיות ההוצאות, ולאמתו של דבר טומנת בחובה טומאה רצוצה חלילה.

צריך להשתדל במנוחת הנפש ובשלמות בטחון, אך לא לתת לעצבות ולדאגה שתשכון בלבנו בענין זה.

וכך משתפך רבי אברהם ב"ר נחמן זצ"ל בתפלתו לבוראו בענין דאגת הממון לנסיעה לארץ הקודש: "היה נא בעזרי לבלי לסור מדברי אדמו"ר ומדברי מוהר"ת ז"ל אשר הודיעונו עוצם האיסור שבתאות ממון להיותה שקולה כשבעים עבודות זרות, וגרועה באופן אחד מפגמי הקדושה, וגם ההרהור והמחשבה בזה קשה ומקלקל. עזרני מעתה לבל אביט על שום מצות היצר שבשביל ארץ ישראל כו', כי באחת דיבר ולא שינה לבל ידבר בזה האדם איך שהוא, אף שהוא מוכרח מצד הגוף כו'. ואיך שנמצא חסרון וגריעות בחוץ לארץ להיות כעבודה זרה ממש, אין ביכולת לדחות ולבטל כנגד זה איסור רב ועצום השקול שבעים פעמים כמו כן..."

נשמור על בטחון קדוש ושמחה שלימה, והיא שתפתח לנו שערי שפע קודש לכל הנצרך לנו ברוחניות ובגשמיות.

העורכים

פניני אור

אמרות מהורות מרביה"ק ותלמידיו

משעה שאדם חושב לעשות תשובה, אֵיזִי מִקְבְּלִין תַּפְלָתוֹ אֶף-עַל-פִּי שְׁלֹא עֲשֶׂה גְדוֹל.

(ספר המידות, תשובה סה)

תשובה שלימה

נאה מאד שבלבנו בוערת התשובה לתשובה שלימה באמת, תשובה ללא 'פניות', תשובה זכה שכל כונתה לשמים, אבל רבינו הקדוש (בליקוטי מוהר"ן ח"א ג, ו, ג) גילה לנו את האמת לאמתו: "וצריך לאחוז תמיד במידת התשובה, כי בשעה שאדם אומר 'חטאתי עויתי פשעתי', אפילו זה אי אפשר לומר בלב בלי פניה, כי גם אז אינו זך וטהור בלי פניות, נמצא שצריך לעשות תשובה על התשובה הראשונה, היינו על חטאתי עויתי פשעתי שאמר, כי עליו נאמר בשפתיו כבדוני ולבו רחוק ממני".

כל השומע עומד מרעיד ומשתומם; החוטא והפושע הזה מתוודה, ותוך כדי כך גם מנסה לקצור תהילות וכבוד מסוביבו על אמירת הוידי בהתלהבות. האין זו נבזות ושפלות שאין כמוה?! האם בשמים מסתכלים בכלל על חסר לב שכזה שפיו ולבו אינם שווים בשעה שבא לבקש סליחה על החמורות שמרד בהם?! אבל צדיק האמת מלמדנו שכן היא דרך התשובה, ואף 'תשובה' שכזו מביאה כבוד אלוהי על השב, והיא נקראת בשם הנכבד 'תשובה ראשונה'. ועם כי שיש לשוב ולתקן זאת בהמשך ביתר שאת, אולם כך בהכרח להתחיל את דרך התשובה. מי שלא מוכן לצמצם את התלהבותו לתשובה שלימה תיכף ומיד, לא יצליח ללכת בדרך הישרה לשוב לבוראו באמת.

וכך גם על כל חלקי השלמות הבוררים בלב: אמנם יש ענין נכבד לומר בימי אלול אמירות מתחילתם ועד סופם (ראה בשו"ת הר"ן רנ"א ובס' 'חכמה ותבונה ב-א'), אולם על כגון זה כבר אמר רבי נתן (בליקוטי הלכות, שבועות ב, יח) "ובודאי כל המרבה היה זה משובח, אבל אף על פי כן, אטו מאן דלא יכיל למעבד כולא מצוה פלגא מצוה נמי לא יעביד?" [האם מי שאינו יכול לקיים את המצוה כולה, לא יעשה אפילו חצייה?!].

אסור שהשלימות הזאת תדריך אותנו בדרך התשובה, חובתנו לשמוע ולציית למורה-הדרך לחסוך כל מה שניתן ואפילו אם זה לוקה בחסר ואין אנו זוכים לעת עתה לשלמות הרצויה.

בלב יבש או בלב בוער, לא מניחים לשום תנועה קטנה של עשייה או רצון בדרך התשובה, לא בוררים עתה לבקש רק את המובחר והמהודר. "ויעשה מה שיוכל דבר קטן או דבר גדול, אפילו אם לא יוכל לומר כי אם דיבור אחד ממש בתפילה או בהתבודדות, או ללמוד מעט דמעת, על כל פנים יעשה מה שיוכל כו' ואל יאבד את עצמו לגמרי ח"ו, וכל אשר תמצא ידך לעשות בכוחך עשה" (ליקוטי הלכות, תפילין ה, ז).

נזכור היטב, שדרך התשובה מחייב המתנה ארוכה, "אומרים לו המתן" (ליקוטי מוהר"ן ח"א ג, ב, ג). כך הוא דרך התשובה בו אנו עוסקים בכל שנה, כאשר מתקנים מעט מעט את חטא אדם הראשון מראש השנה ועד אחר שמיני עצרת, וגם זה מעט מעט בכל שנה ושנה. וכדבריו של רבי נתן: "כי בראש השנה נברא העולם, ובו נברא אדם הראשון שהוא כלל העולם שבשבילו נברא הכל, ואם לא היה חוטא אז היה מתתקן הכל, אך על ידי חטאו גרם פגמים וקלקולים גדולים, ובכל שנה צריכין לתקן מראש השנה עד שמחת תורה. אבל גם מראש השנה עד שמחת תורה אין גומרים התיקון, רק שמתקנים מעט מעט בכל שנה מראש השנה עד שמחת תורה, כמבואר כל זה בכתבים" (ליקוטי הלכות, ספר תורה ד-ד, וד"ע ע"ה ב"ה" ראש השנה ד-א).

נמתין ונצטמצם, נייחל ונחטוף כל מה שביכולתנו, ובכוחו של אותו זקן דקדושה נלך ונגיע בדרך התשובה האמיתית.

"אני כבר רואה בבירור שלא אסיים את האמירות' שרציתי לסיים באלול הזה, התחלתי כבר ב'רגל שמאל' כאשר טרודתיי מנעו ממני מלומר בשבוע הראשון של אלול, עתה כבר לא אספיק לסיים, יצא לי כל החשק וכל הטעם לזה".

"הלב יבש, כל התפילות והתהילים של אלול הם אצלי כמעט מהשפה ולחוץ, אני לא מרגיש באמת גיון וכאב על עיונותיי ולא רואה את 'התשובה' כל כך הכרחית, האם לזאת יקרא 'תשובה' כשהכל נעשה כמעט בעל כרחי?!".

"נס שמבחוץ לא מכירים מה בלב הזולת, אם הסובבים אותי היו רואים איך הלב שלי מלא ב'פניות' גם בעת הווידוי והתפילה הייתי נהפך ללעג ולקלס, ממש גורא איך שבאמצע תפילתי וצעקתי לזכות לתשובה אני מחפש למצוא חן בעיני סובביי על רוב צדקתי והתלהבות תפילתי. ודאי בשמים נגעלים מתפילה שכזו".

הצד השווה שבכל חלישיות דעת אלו הוא, שהבא לשוב מבקש שלימות בבת אחת; לומר עד הסוף, להתפלל מיד בלב שלם ומרגיש, ולזכות ללב טהור כבר בתחילת הדרך. אשריהם ישראל שלבם בוער עד לב השמים ומבקשים את האמת לאמתו, אבל עלינו לדעת, שאחד מעיקרי התשובה הוא לצמצם את ההתלהבות ולהיצמד בכל הכח למורה-הדרך האמיתי שמלמדנו דרך התשובה, איך לשוב בהדרגה ובבטחה.

משל למה הדבר דומה, לפלוני ששמע על אוצר המופלא השוכן אי שם במעבה היער העבות, לבו בוער, הנה הוא כבר מוכן ומזומן לצאת לדרך לבקש את אשר אהבה נפשו, אבל מביני מדע עוצרים בעדו: 'אסור לך ללכת לשם לבד, המקום מסוכן. למרות כל חשקך חובתך לצמצם את תבערת לבך ולהיצמד למורה-הדרך שיובילך לשם לשלום, כל סטיה מדבריו עלולה להיות עבורך מוקש מכריע חלילה!..'

כך, גם ב'דרך התשובה', עם כל הרצון והנעה ותבערת הלב לשוב בתשובה שלימה, חובתנו להיצמד בכל עוז למורה-הדרך צדיק האמת שיובילנו בדרך זו נלך לבטח.

וכך מזהיר אותנו רבי נתן (בליקוטי הלכות, תפילת המנחה ז, ח): "עיקר תיקון התשובה של כל אחד, שאי אפשר לו לשוב לו אם על ידי הצדיק שהוא מורה דרך לשבים, כי הבעל תשובה צריך לזה ביותר מחמת שכבר טמטם הלב על ידי טפשות לב, ותיכף כשנתעורר בו איזה הרהור תשובה מתלהב הניצוץ מאד ורוצה להתדבק בשרשו באור האין סוף, שמזה בא שרועה מיד לקבל על עצמו כל התשובות שבעולם, תעניתים וסגופים בלי שיעור וכו', ועל כן נמנע מהתשובה לגמרי. וזה מצוי מאד בכמה בני אדם, כי ישראל עם קדוש הכל חפצים לשוב, אבל רובם המניעה מחמת ריבוי ההתלהבות שעל ידי זה נכבה לגמרי רחמנא ליצול. ועל כן עיקר התשובה היא על ידי הצדיקים ותלמידיהם שקיבלו דרכי אמת מרבים כו'. ורק שבביל זה צריכים לנסוע ולילך רגלי לצדיקים ותלמידיהם, ולקיים 'עשה לך רב וקנה לך חבר', הכל שבביל לקבל עצות אמיתיות, שעל ידי זה דייקא יש תקוה טובה לאחריתו".

לתגובות והערות
3323796@gmail.com
ניתן לקבל את העילון באימייל מדי שבוע

הדל"נ 6:41 • נץ החמה 6:04 • סוויק"ש 8:37
צאת השבת 7:53 • צאה"ש לר"ת 8:33

מצב דורנו ביחס לדורות הקודמים

בתנועה קלה לשוב לה' יתברך, הוא יקר אצל השם יתברך הרבה מעבודות גדולות של דורות הראשונים¹, ונאמין בזה באמת ובלב שלם, שכשאנו עושים איזה "תנועה קלה" לשוב אל ה', הרי זה יקר בעיני השם יתברך - לא רק 'כמו' העבודות של הדורות הקודמים, אלא "הרבה" יותר "מעבודות גדולות של דורות הראשונים" - אזי נתעורר לעשות את שלנו בחיות גדולה.

וההולך בדרך זו של התחזקות אמיתית, הרי הוא מגלה לפתע שבאמת יש לו התעוררות הלב, ובאמת אינו כבוי ואטום כ"כ כמו שחשב על עצמו. כי עיקר הסיבה מדוע האדם מרגיש שהוא כבוי ואטום ואין לו שום התעוררות ורצון אמיתי, הוא מפני גודל הכבידות שמונח עליו, שנדמה לו שמצפים ממנו שיעשה דברים שאינם בהישג ידו. ומפני גודל חלישות דעתו, שהוא רואה בכל עת כמה הוא רחוק מעבודת התשובה באמת.

אבל בו ברגע שהוא מגלה שבאמת קרוב אליו הדבר מאד, ואין מצפים ממנו שיעשה עכשיו תשובה של איזה עובד ה' מהדורות הקודמים, אלא הקב"ה רוצה ממנו מה שהוא יכול, וה"תנועה קלה" שלו יקרה אצלו יתברך הרבה "יותר מעבודות גדולות של דורות הראשונים" - נמוגה ממנו עצבותו ועצלנותו, ומתגלית פנימיותו הטובה, שבאמת הוא משתוקק מאד לשוב אל ה'.

הלכות, הל' שבת הלכה ז' אות מ"ג:

"כי עתה הוא בעקבות משיחא, בחינת רגלין, ששם אחיזת הסטרא אחרא והקליפות מאד, ועל כן צריכין לידע שעתה בדורות האלו, כשמתגבר האדם בתנועה קלה לשוב לה' יתברך, הוא יקר אצל השם יתברך הרבה מעבודות גדולות של דורות הראשונים! וכמובא כל זה בכתבי האר"י ז"ל, ובדברי הבעל שם טוב ז"ל, ובפרט מדברי אדמו"ר ז"ל".

והאמת היא, שקשה לו מאד לאדם להאמין בזה, כי אנו רגילים לשמוע תמיד סיפורים על הדורות הקודמים. כפי שראוי באמת, לעורר את הלב בסיפורי צדיקים ולקנא בהם ולנסות להגיע למדרגתם, בבחינת "מתי יגיעו מעשי למעשי אבותיי". אך מאידך, מחמת רוב הסיפורים וכו', נצטייר ונקבע במוחנו ולבנו ש'תשובה' אמיתית היא רק כמו שהם עשו; שעסקו בתשובה מתוך התעוררות הלב, בבכיות בדמעות שליש, בעבודות גדולות וכו' וכו'. ומחמת זה אנו מרגישים, ובצדק, שאנו רחוקים כרחוק מזרח ממערב מעסק התשובה, ואנו נבזים בעיני עצמנו עד שאין לנו כח להרים את עצמנו לעשות אפילו מה שבידינו וכוחנו לעשות.

אבל אם נחזור ונשנן שוב ושוב, ונכניס זאת היטב היטב במוחנו ולבנו: "שעתה בדורות האלו, כשמתגבר האדם

בשבוע שעבר דיברנו על כך שצריך להחשיב כל מעט של 'תשובה', ולא ליפול בטעות האיומה שרק אם אפשר לעשות תשובה מושלמת ומהודרת, רק אז חשובה התשובה. אלא לידע ולהאמין שכל מעט דמעת יקר מאד, ובכך יראה ויבין כל אחד שלא רחוקה ממנו עבודת התשובה, אלא "קרוב הדבר אליך מאד בפך ובלבבך לעשותה".

השבוע ברצוננו לבאר בס"ד, שככל שהדורות יורדים יותר ויותר, והתגברות היצר הרע ואטימות הלב גדולה יותר - כך יקרה יותר ויותר כל נקודה קטנה של תשובה.

שכן, זאת עלינו לדעת ולזכור, שהקב"ה יודע תעלומות, והוא "ידע יצרנו זכור כי עפר אנחנו". והוא יודע היטב היטב את מצב הדור הירוד; את מוחנו העכור וליבנו האטום. וכשהוא מבקש מאתנו שנשוב בתשובה בחודש אלול הזה, הוא יודע גם יודע שאין לנו את התפעלות והתרגשות הלב כמו בדורות הקדמונים, וגם אין לנו את הכוחות לעשות את העבודות שעשו הם. ואינו מצפה מאתנו אלא לפי כוחנו. והוא מחשיב ומייקר כל מעט דמעת שאנו מתגברים מתוך החושך והעייפות, ממש כמו שהחשיב וייקר את העבודות של בני הדורות הקודמים, ואף יותר!

וכפי שמבואר ענין זה כמה וכמה פעמים בספרי רבינו ומהרנ"ת. והרי לדוגמא לשונו של מהרנ"ת בליקוטי

פניני התחזקות והתעוררות

שנערכו ונעבדו מתוך איצרות שיהיו של הגר"מ שכנער שליט"א

שביבי אור

אלקים אמר לו קלל!

עוונותי - שאמר זאת על שמעי בן גרה שקללו קללה נמרצת, וראשי תיבות של נמרצ"ת אמרין בגמרא (שבת קה ע"א) שהוא: נ'ואף, מ'ואבי, ר'וצח, צ'ורר, ת'ועבה.

ומובא שעל ידי הזכות הזאת שקיבל הבזיון לכפרת עוונות זכה להיות רגל רביעי להמרכבה העליונה, והיינו רביעי לאבות הקדושים, שלא זכה לזה על ידי כל עבודותיו, כי אם עד שקיבל הבזיון הזה באהבה, והיינו הכבוד אלקים שיכולים לזכות בתוך עצם הבזיון המר ממות.

ואמנם, כל זה הוא בחינה עמוקה של 'בקי בשוב'. כי אין בחינת 'שוב' גדול מזה, שהאדם מרגיש את עצמו נשבר בתוך הבזיון, שבור ברוחניות ושבבור בגשמיות. ואם אז בעת המרידות הזאת הוא נאחז עם האמת בכל הכוחות לזבוח דייקא אז את יצרו של כעס וקנטור, ומכוון להאמת שחטא, ומתבייש גם ממנו מעצמו ומאמין שמגיעים לו הבזיונות, ומכוון שיהיה לכפרת עוונותיו - זהו אדם שבקי מאד בבחינת 'שוב' ורוצה לשוב באמת להשי"ת.

ואפילו אם אינו במדרגה זו, עכ"פ על ידי זה זוכה לשוב באמת על ידי שזבח את יצרו, כמו שכתוב בסימן הנ"ל (סי' ו'), וזוכה ע"ז לכבוד אלקים.

ואחר שזוכה לכבוד אלקים, צריכים אז את הבקיות של 'רצוא', כי מצד אחד צריכין שמחה שזכה להכניע את יצרו, ומצד השני ענוה, ולהשתוקק לתשובה על תשובה, וכן לא להרוס למדרגות יותר מערכו. וצריכים לזה להרבה תמימות ומצוות מעשיות.

והעיקר טהרה ושמירת הברית, כמובא בליקו"ה; שכל הפגם של הריסה הוא על ידי פגם הברית. וכל מה שהאדם מטהר עצמו ביותר, נעשים בו כלים ועוולה במידה, עכ"פ אחר שזוכין לכבוד אלקים, צריכים להיות בקי ברצוא.

ואחר כל הדברים האלו מקושר היטב מה שרבינו הק' מביא אחר הענין של 'כבוד אלקים' ענין של 'בקי ברצוא ושוב', ואח"כ מביא את הענין של 'אלול', להרגיש עוונותיו ולזכות לשמירת הברית - הם ממש שתי הבחינות בקי בשוב ובקי ברצוא.

ולמעשה צריכים הרבה לזכור מה שכתב רבינו הק' (בסימן כ"ז) שכל נסיון שהאדם עומד בו, הוא מתקן ע"ז עון וחטא שעבר ח"ו - בכח תשובת המשקל ממש.

(אוסף מכתבים, מכתב קע"ח)

"שאלת על הקשר מה שיש לבקיות ברצוא ושוב' לכוונת אלול ולתיקון הברית (שכידוע אלול יש בו את הסגולה של תיקון הברית).

הנה, ראשית יש לבאר הקשר בהתורה ו', שרבינו מתחיל את התורה הזאת בהוראה לקבל בזיונות באהבה למען זבחת היצר, שעל ידי זה זוכין לכבוד אלקים - לענין של 'בקי ברצוא ובקי בשוב'.

ולביאור הענין י"ל ש'כבוד אלקים' היא בחינה שהשם יתברך מתכבד על ידי מי שמכניע תאוותיו לכבודו יתברך, והענין שיש להאדם בעת שמתגבר על יצרו זה עולה לקרבן אשה ריח ניחוח לה'. וגם האדם בעצמו נעשה מזה מכובד על ידי שנעשה מאתו כבוד לבוראו, ככתוב "כי מקבדי אֶכְבֵּד" (שמואל-א ב, ל).

ואני אמרתי כמה פעמים על מה שמביא רבינו הק' (בתורה יט אות ג) מלשון התיקונים (תיקון נח) "אין בושתי אלא במקום עריין" - שכל המיני בושתי שיש להאדם הכל הוא ע"י פגם הברית, וכשאחד זוכה לשמור את הברית אין לו שום בושתי משום דבר שבעולם, ואפילו אם מביישין אותו אינו מרגיש שום בושתי, מכיון ששורה בו כבוד בוראו על ידי שמתגבר תמיד על יצרו ודורס ברגליו את התאוות כדבר שמואס בו, והוא מושל עליהם והם אינם מושלים בו..

ועל ידי פגם הברית ח"ו ח"ו, שמרד במלכות שמים על ידי זה מקבדי אֶכְבֵּד וּבִזְיָ יִקְלָו" (שמואל-א ב, ל), ובאים עליו שפיכות דמים ובזיונות.

אבל אין מדת הקדוש ברוך הוא כמידת בשר ודם, שכשבמבזה את חבריו ודוחהו, כוונתו לדחותו, אלא זאת מגלה לנו רבינו (בתורה ו) ששם אק"ה מוסתר בתוך הבזיון, ומתוך הבזיונות יוכל לזכות לכבוד אלקים, והיינו על ידי שמהפך את ה'דָם' (השפיכות דמים) ל'דָם' - ע"י שדומם ושותק ומקבל את הבזיונות לכפרת עוונות.

ואם לא הכניע את הדמים העכורים על ידי התגברות על יצרו - הוא מכניע עכשיו את הדמים הרוחניים בו לבזות את חבריו המבזהו ולהשיב לו כגמולו, ובה בשעה שהוא מתגבר וזורק את כל הכעס וכל החשבונות (הנראות 'צדקים' בעיניו, כי אכן מגיע לחבירו מנה אחת אפיים על שהיליבו וביזהו) - ובמקום זה הוא מאמין שהבזיון הוא מהבורא יתברך שמו למען תיקון בבחינה מה שאמר דוד ה' אמר לו קלל", שזה מהשי"ת לכפרה על עוונותיו, כי הבזיון הוא מהשי"ת למען תיקונו

מלאכת מחתך

מלאכת מחתך היא אחת מהל"ט מלאכות שחייבים עליה בשבת, כפי שנמנה **במשנה במסכת שבת** (עג). המעבד את עורו הממחקו **המחתכו**, ופירש רש"י 'מחתכו - מקצעו ומחתכו לרצועות וסנדלים'. כלומר מלאכת מחתך היא שמחתך את העור במידה מסויימת המתאים לו. ועל פי זה אמרו **בגמרא** (עד: 'אמר רב אשי אי קפיד אמשחתא חייב משום מחתך' כלומר שהמקפיד לחתוך את העץ במידה מסויימת חייב משום מחתך. וכן פירש רש"י שם (ד"ה חייב י"א) שהמחתך את העץ במידה בשביל לעשות ממנו כוורת חייב משום מחתך.

דוגמאות לחיוב

בגמרא מובא כמה דוגמאות שיש בהם משום מחתך, כדלהלן: הקוטם כנף חייב משום מחתך (עד:), ופירש רש"י שלאחר שתלש את הכנף מן החי חותך ראשו כדי שיהיה דק ויהיה ראוי להניחו בכר וכסת. וכן המגרר ראשי כלונסות חייב משום מחתך (עג:), ופירש רש"י שמחתך ראשי העצים כדי שיהיו ראשיהם שוין וחדין.

ועל פי זה נפסק **בשולחן ערוך** (סי' שכב ס"ד) שאסור לקטום קיסם שיהא ראוי לחציצת שיניים. וכתב **המשנה ברורה** (סק"ח) דלשיטת **הרמב"ם** (פי"א ה"ז) חייב בזה משום מחתך מלבד מה שחייב משום תיקון כלי. וכן המחמיר נר ביום טוב בשביל שיהא מתאים וראוי להכניסו לתוך פמוט חייב משום מחתך.

בכלל זה מי שמחתך מגליל מפות שולחן לפי מידה כדי שיהא ראוי לפי מידת השולחן חייב משום מחתך, מלבד איסור תיקון כלי. וכן כתב **המשנה ברורה בסיון ש"מ** (סי' מא) שהקורע נייר לקנה בו חייב מקום מתקן כלי וכשמקפיד על המדה חייב משום מחתך (ויע"ע בס"י תקח סק"ג).

מחתך שלא לפי מידה

כאמור מלאכת מחתך הוא כשמחתך לפי מידה מסויימת, אבל מי שחותך שלא לפי מידה אינו בכלל מחתך, וכלשון **הרמב"ם** (שם המובא במשנ"ב ס"ק יח) 'המחתך מן העור כדי לעשות קמיע חייב, והוא שיתכין למדת ארכו ומדת רחבו ויחתוך בכונה שהיא מלאכה, אבל אם חתך דרך הפסד או בלא כוונה למידתו אלא כמתעסק או כמשחק הרי זה פטור. ע"כ. והוסיף **המנחת חינוך** (מלאכה לג) 'הכלל דמלאכה זו אינה רק במתכין למדה, ובלא כוונה לא הוי מלאכה כלל'.

אמנם גם במחתך סתם הגם שאין בזה משום מחתך, יש בזה איסורים אחרים, לפעמים מדרבנן ולפעמים מדאורייתא. וצריך לדון כל דבר לפי עניינו, לדוגמא: המפרק דוכסוסטוס מעל הקלף הרי זה תולדת מפשט, והמפרק ניירות דבוקים הוא תולדה של קורע. והכלל בזה שבדבר שאינו מהוה שום תיקון רק קילקול כמו במלאכת 'קורע' ו'סותר' מותר לקרוע לצורך הוצאת התכולה, ודבר שהקריעה וחיתוך מהוה תיקון בגופה אסור בכל אופן.

לשבור קיסמים ועצים

כתב **המגן אברהם** (סי' שיד ס"ק יד) שהמבקע עצים ביום טוב כדי להכניס לתנור אין בזה איסור מחתך אף על פי שבלתי זה לא היה אפשר להכניסו לתנור, דכיון שאין כאן תיקון בגוף העץ שנעשה ראוי למשהו אין זה בכלל

המפריד החלק שאינו ראוי נקרא מחתך

יש להסתפק האם איסור מחתך היא רק כשרוצה לחתוך במידה מדוייקת ממש, ואם אינו מדייק כל כך מותר, או כל שחותך ומסיר את החלק שאינו ראוי ועל ידי זה נעשה ראוי למידתו חייב, דמכל מקום נעשה כאן תיקון של מידה וצורה מסויימת. ונפקא מינה אם מותר לחתוך מפת שולחן יותר מגודל השולחן הנורמלי, דיש לומר שהגם שאינו חותך בדיוק לפי המידה מכל מקום מכיון שנעשה על ידי זה ראוי למפת שולחן חייב משום מחתך.

ויותר נראה מלשון הר"מ **מיגש המובא בחידושי רבינו פרחיה** (שבת שם) שאם קוצץ חתיכות מעור ומרחיקו מעל העור שצריך לו וכך נעשה ראוי למידתו חייב משום מחתך. וכן נראה **מהירושלמי** (המובא בבאור הלכה סימן ש"מ ג') שאם מפריד ומרחיק החלק שאינו ראוי חייב משום מחתך. וכן העלה **בספר הלכות שבת בשבתו** (סוף ח"ד). אך ראיתי **שהגרשו"א** ז"ל כתב מסברא להקל לפתוח שני גביעי לבן המחוברים זה לזה לפי שאינו מכיון לדקדק לעשותו לפי מדה, והגם שהמייצר יצרו שיתוקן באופן מדוקדק כיון שהוא בעצמו אינו מכיון לדקדק בכך הרי זה חסרון במעשה החיתוך ומותר (יע"ע שש"כ פ"ט דין א' והע"כ דז). והיא חידוש גדול.

מעשה חיתוך בלי הפרדה

המחתך לפי מידה מסויימת אך אינו מפריד דבר מתוך דבר אינו בכלל איסור מחתך, כך מובא **בגמרא** (עג: דהמסתת את האבן אינו חייב משום מחתך, ופירשו **התוספות** (עג: ד"ה והמסתת) שהאבן כבר מרובעת ומתוקנת ומייפה אותה ועושה בה שירותי ויפיו. וכן כתבו **בחידושי הר"ן** (שם) ו**במאירי** (שם) שלאחר שנחצבה והושוית למדתה אין בה עוד משום מחתך אפילו אם עושה אחר כך שירותיין בחפירה.

חיתוך אריזה טישיו במידה מדוייקת

לפי הדברים נמצא שמותר לחתוך פס מדוייק במקום המסומן באריזה שקית של טישו כדי שיווצר פתח להוצאת הטיישו ואין זה בכלל מחתך, וגם אין לאסור משום קורע לשיטת רוב הפוסקים דקריעת אריזה חד פעמי לצורך הוצאת התכולה אינו אסור משום עשיית פתח כפי שכבר כתבנו כמה פעמים. וכן מותר לפתוח סוכר במקומה המצויינת ומדוייקת. ואין זה בכלל מחתך כיון שאינו מסיר שום דבר.

חיוב קביעת מזוזה בקריה נאמנה אומאן

בפסח הרבה מקילים יע"ו בשו"ת קנין תורה ח"א סי' קי כאן חמור יותר).

ולגבי המתחם שנמצא בבעלות יהודי יש לדון לחייב לקבוע מזוזה על פי מה שמצינו לכמה פוסקים שיהודי המשכיר בית מלון ופונדק ליהודים חייב במזוזה, אף שחיוב קביעות מזוזה היא על השוכר שדר בדירה ולא על בעל הבית, והדר בפונדק פטור. מכיון שהמשכיר מרויח בזה שם גרים שם וזהו פרנסתו הרי זה כבית הבקר ובית התבן שחייב במזוזה גם אם הבעל הבית רק נכנס ויוצא בו (יע"ו ערוה"ש סי"ח ומח ושו"ת צור יעקב סי' קצד). אמנם דין זה תלוי באשלי רברבי ולדעת כמה פוסקים אין חיוב על המשכיר (יע"ו חובת הדר פ"ב סק"א), וגם על בית הבקר ובית התבן אין נוהגים לברך (שו"ת מנח"ח סי' פט אות ו), ובפרט כאן שבגדון דידן הפונדק היא פחות מל' יום.

אמנם נראה שמטעם אחר יש לחייב המתחם שבבעלות יהודי לקבוע מזוזה בברכה, שהגם שאין חיוב על הבעלים לקבוע מזוזה בבית שאינו דר שם, אם הבעל הבית בעצמו דר שם אפילו יום אחד מתחייב במזוזה בברכה, שאצל הבעל הבית אין זה נקרא דירת עראי כיון שהיא שלו, ואם נאמר שבמתחם זה כל בני הקהילה נקראים שותפים מתחייבים במזוזה אפילו ביום אחד. ואף שבפועל אין כח לאף אחד לדור שם רק ברשות הממונים, אין זה מגרע, שכן הוסכם תקנת השותפות שלא להיכנס לדור שם רק על פי הממונים ובתשלום הוצאות הדיור.

ולכן נראה שהמתחם הנמצא בבעלות יהודי יש לקבוע מזוזה בברכה בכל אלו המקומות שיש בהם ד' על ד' ודרים שם, ואין לקבוע המזוזה רק בשעה שמתקבצים ובאים לקיבוץ ולא קודם (משנ"ב סי' יט סק"ד).

משום מחתך הגם שראוי להשתמש בכולו כאחד. וכן פסק **הערוך השולחן** (סימן שכא ס"מ). ו**בקצות השולחן** (סימן קנה ס"ק ו) נטה להקל בזה דדוקא כשבאמת אינו ראוי שייך מחתך ולא רק כשמחליט לחלקו לשני אנשים.

איסור מחתך באריזות חד פעמיים

אמנם נראה דבהפרדת איגלו קיל יותר, דעיקר מלאכת מחתך שייך בדבר ששייך בו תיקון, שמתקן על ידי החיתוך. ואילו אריזה שאינה ראויה ואינה מיועדת לשום שימוש חוץ מהתכולה שבה, ולאחר הוצאת התכולה זורקים אותה הרי זה כקליפת המאכל, הגם אם מחתכים בה לפי מידה אינה מתוקנת מחמת זה, ולכן לא שייך לומר שהמחתך איגלו לפי מידה הרי הוא מתקן את השקית, וזה נחשב רק כאילו עושה נקב להוצאה דלא חשוב בזה תיקון כלל, וכן דעת **הגרשו"א** ז"ל בשו"ת **מנחת שלמה** (תניינא סי' לב).

ומטעם זה התיר להסיר לשונית של פחית שתיה, אף שמסיר חלק מה מהכיסוי, מכיון שאינו עושה רק להוציא את התכולה שבה כדי לשתות ממנו ואחר כך זורקו תיכף, אינו נקרא שמתקן הפחית לפי מידה.

בשנה האחרונה שופץ מתחם בית המדרש ודירות אש"ל בקריה נאמנה בעיר אומאן של קהילתנו המעטירה, ויש להסתפק מה דין המתחם לגבי קביעות מזוזה.

טעם הספק היא, כי כל המתחם אינו נמצא בשימוש במשך כל השנה רק למשך שבועיים בחודש תשרי שבאים כל בני הקהילה להסתופף ביחד בקיבוץ הקדוש סמוך למקום מנוחת רבינו הקדוש זיע"א, ובמשך שבועיים הללו כל מי שמגיע לשהות שם צריך לשלם על שכירות המקום ואש"ל מלא על ימי שהותו שם, ואין רשות ובעלות לאף אחד לשהות שם בחינם. ולפי מה שנפסק **בשולחן ערוך בהלכות מזוזה** (יו"ד סימן רפו ס"ב) שהשוכר דירה בחוץ לארץ פטור מל' יום פטור ממזוזה, יש לדון שמאחר שבמתחם זה כולם שוכרים את המקום לפחות משלושים יום המקום פטור ממזוזה.

ונראה שהמתחם הנמצא בבעלות גוי ושוכרים אותם רק למשך שבועיים לכאורה פטורים ממזוזה, כי רק אם שוכרים את המקום וגרים שם למשך שלושים יום אז מתחייבים במזוזה. אמנם מכיון שיש אומרים שמי שיש לו הסכם שכירות למועד מסויים לכמה שנים רצופים מצטרפים כל השנים לשלושים יום יש לקבוע בלי ברכה למשך שבועיים אלו (עי' חובת הדר פ"ב סק"ח).

ומי ששוכר שם דירה למשך שלושים יום צריך לקבוע המזוזה בברכה, ואי אפשר לקבוע מזוזה פעם אחת לכל השנים אלא בכל שנה יש לקבוע מזוזה מחדש, גם משום אסור להשאיר מזוזה בבית גוי (סי' רצא ס"ב), וגם משום שבשנה הבאה צריך קביעות חדש ואם אינו קובע מחדש יש לומר שזה בכלל תעשה ולא מן העשוי (יע"ו מזוזה ביתך סי' רפו שעה"צ ס"ק קמג, ואף בדמוכר חדר לגוי

הורדת פס מפקק

אמנם להוריד פס של אריזת מטרנה ופס של פקק בקבוק חמור יותר, ששם יש פס צמוד לכיסוי הקופסא וכשפותחים מסירים את הפס הדבוק לכיסוי, וממילא יש בזה משום מלאכת מחתך שזה דומה למי שקוטם קיסם לחצוץ בו שיניו שאסור אפילו בחד פעמי. אלא שגם בזה יש מקילים מכיון שהפס היא חיבור קלוש העומד להסרה הרי זה כדבר המפורד כבר, דחיבור לזמן אינה חיבור וממילא אין בזה איסור מחתך (כמבואר בס' שו"ס, והארכתי בתשובה). ויש מחמירים בזה משום תיקון כלי (יע"ו פס"ט סי' שיד אות ו).

מחלק איגלו לשני ילדים

איגלו ארוך שניתן לחלקו לשנים באמצע במקום המסומן, אם מחלק את האיגלו לעצמו כדי שיאכל את שניהם אין בזה בית מיחוש, שאינו רוצה להסיר דבר מדבר רק רוצה לעשות פתח להוציא את התכולה. אבל מי שרוצה לחלק את האיגלו לשני ילדים ומקפיד על המידה לתת לכל אחד חלק שוה בשוה מובא **בביאור הלכה** (סי' שכב ס"ה) שאסור

רבי נחמן טולטשינער (ל"ט)

הדפסת ספר "ליקוטי עצות"

ראוי לייחד הדיבור קצת אודות הספר "ליקוטי עצות" שנכתב על ידי מוהרנ"ת בשנת תקפ"ו, כמ"ש בימי מוהרנ"ת בזה"ל: "אחר ראש השנה תקפ"ו כתבתי מחדש הספר ליקוטי עצות שהוא ספר הקיצור (ליקוטי מוהר"ן, שנדפס בשנת תקע"א שנה אחר פטירת רבינו ז"ל) בתוספות מרובה" עכ"ל.

וכבר כתבנו לעיל שבפעם הראשון שמוהרנ"ת ז"ל היה בעמבערג בשנת ת"ר התחילו להדפיס שם את הליקוטי עצות, ושלחו כמה עלים לדוגמא למוהרנ"ת, שהגיעו לידי בפרשת וארא שנת תר"א (עיי' על"ת סי' של"ה), אך למעשה לא היה שבע צרון מזה, וכנראה שההדפסה לא הייתה כראוי, ולכן נדחה הדבר, ולא הדפיסו שם את הליקוטי עצות, רק אח"כ כשר' נחמן היה בעיר יאס, החליט מוהרנ"ת לחזור ולהדפיס את הליקוטי עצות.

עת לחננה כי בא מועד

סיבת הדבר היא, כנראה מפני שבעת ששהה ר' נחמן בעיר יאס ראה מוהרנ"ת שהוא עת לחננה כי בא מועד להדפיס גם הספר היקר והקדוש "ליקוטי עצות", ולא רצה להחמיץ את ההזדמנות, ולכן חוץ מהליקוטי הלכות' עוד הוסיפו להדפיס ספר זה. וגם יתכן שזהו בשביל שנשאר בידם מהדיו והנייר וכו' ושאר כלי הדפסה, וכדי שלא יכלו לריק החליטו להדפיס הליקוטי.

אמנם, כמובן שתיכף בהתחלת ההדפסה הוצרכו גם על זה הרבה מעות, ואף שלכאורה היה זה דבר קשה מאוד, כי כל הזמן עד עכשיו תבע מוהרנ"ת מתלמידיו וידידיו מעות עבור הליקוטי הלכות, שגם זה בעצמו עלה להון תועפות, ועתה יצטרך לתבוע מהם עוד מעות, ולכן היה לו למוהרנ"ת ספקות אם להתחיל בדבר הזה. אך מוהרנ"ת לא אמר בשום אופן נואש, בפרט שמדובר בענייני רבינו ז"ל, וקפץ בכל כוחו להדפיס הליקוטי עצות, וה' היה בעזרו שנגמר בכי טוב. וכמו שרואין בעלים לתרופה מש"כ ביום ב' בהר תר"ג ז"ל: "ולעת עתה לא בא עדיין ר' נחמן נ", ואיני יודע אם יהיה על שבועות, ומחמת עיכובו יכול להיות שיעסקו שם בהספר 'ליקוטי עצות'. ובאמת כוספי חזק מאד מאד שיצא לאור, אך קשה עלי מאד לישא עלי עוד חובות חס ושלום, ואיני יודע לשית עצות בנפשי, עיי"ש.

"כל הזריז הרי זה משובח"

מוהרנ"ת זיזר את בנו ר' יצחק ואת שאר אנ"ש שינדבו מה שביכולתם על הדפסת הספר היקר והקדוש הזה, וכמסופר כל זה בעל"ת ז"ל: "תענית אסתר תר"ג ברסלב ... ליקוטי עצות' רצוני שיתחיל לעסוק בו שהוא זכות הרבים ומצוה דרבים דעדיפא, וחלילה להתעצל בזה, וכל הזריז הרי זה משובח" (סי' ת"ט).

וכן כתב לו לפני חג השבועות מרוב כיסופו להתחיל להדפיס הליקוטי, וז"ל: "ב' בהר תר"ג אומאן ... ומחמת עיכובו יכול להיות שיעסקו שם בהספר 'ליקוטי עצות', ובאמת כוספי חזק מאד מאד שיצא לאור, אך קשה עלי מאד לישא עלי עוד חובות חס ושלום, ואיני יודע לשית עצות בנפשי, ואם ירצה השם ששיבואו ברסלב על חג השבועות הבא עלינו לטובה פה אל פה נדבר, ועצת ה' היא תקום" (סי' תכ"ה).

ובכל עת שהגיע לידי מוהרנ"ת עוד מעות שנתקבץ מאנ"ש, שלחו ליד בנו, שישלחם לר' נחמן לעיר יאס כדי לשלם הוצאות ההדפסה כמו"ש בעל"ת ז"ל: "שמיני תר"ג ברסלב ... ות"ל שקיימת שליחותי אתמול, לשלוח לר' נחמן הסך שכתבת ... ניתן שמחה בלב".

נערך ע"י הרב"ח רבי נחמן' שווארצמן שליט"א בעמ"מ "אוציות עלים לתרופה".

הרה"ק רבי שניאור זלמן מלאדי זי"ע"א (ט)

רבינו מרמו לבעל חתניא שישתרכו ביניהם

בשעת ביקורו של רבינו אצל הרה"ק בעל חתניא זי"ע, רמז רבינו לבעל חתניא באחד השיחים שעוד יבוא זמן וישתדכו ביניהם. הדבר התקיים בשנת תקע"ז כאשר בתו של רבינו הרבנית מרת חיה ע"ה התאלמנה מבעלה הראשון בזו"ה, הרה"צ רבי זלמן בן הרה"צ רבי יעקב יוסף ליובארסקי זצ"ל מזאטסיפאליע. רבי יעקב יוסף זה היה מגדולי המקורבים אצל רבינו. רבינו אף אמר לו בפירוש שיהיה מחותן עמו. שידוך זה דובר כבר בחיי רבינו, אך לא יצא אל הפועל עד כשנה לאחר הסתלקות רבינו, שאז נשא רבי זלמן את בת רבינו הק' הרבנית מרת חיה ע"ה. (עיי' על כך בימי מוהרנ"ת חלק א אות פד שם מתאר את כל השתלשלות העניינים של מהלך השידוך הזה ומסיים שם: "ויש בזה הרה"ק לספר").

מזיווג זה נולד להם בן יחיד מאוד נעלה, שהיה מפורסם בקרב אנ"ש בשמו: **"רבי נחמן חייהלע"ס"**. רבי זלמן חתנו של רבינו לא האריך ימים, וכעבור שנה מנישואיו שחל"ח לדאבון לב בחיי אביו רבי יעקב יוסף.

החסיד רבי לוי יצחק בנדר זצ"ל היה מספר מה שמע בקרימנטשאק בשבחה ורום מעלתה של הרבנית מרת חיה ע"ה שנודעה בצדקותה וביראתה הקודמת לחכמתה: "צנועה היתה עד למאד, ובעת הילוכה ברחוב היתה מכסה את פניה במסוה ומעולם לא יכלו לראות צורתה" - "אזא צניעות וואס זי האט געהאט אין זיך, ס'איז געווען גאר געוואלדיג..."

עם פטירת בעלה בזיו"ר דיברו בה נכבדות עם הגה"ק רבי אהרן זאסלאבסקי אב"ד קרימנטשאק (ולמים רבה של חארקוב) שהיה מכונה רבי אהר'ק מקרימנטשאק. רבי אהרן זה היה נכדו חביבו של הרה"ק בעל חתניא זי"ע, בן בתו הרבנית מרת פריידא (פרוידקע) ע"ה.

רבי אהר'ק זצ"ל היה גדול בתורה וחסידות וגאון עצום, כמה תשובות שנדפסו בשו"ת צמח צדק הופנו אליו. על גודל חשיבותו במשפחת בית הרב' נמצאין למדים, שכאשר הפצירו חסיד ליובאוויטש מעיר קרימנטשוק בהרה"ק הצמח צדק זי"ע שיטול על עצמו את עול הרבנות בעירם לא רצה בזה, והשפיע עליהם לקבל את בן דודו הגה"ק רבי אהר'ק זצ"ל (ספר 'בית רבי' - תולדות צדיקי בית חב"ד זי"ע).

מפריצים את זכרו

ונטלים חלק בספר התורה ההולך ונשלם לעילוי נשמתו

מים רבים לא יכילו לפנות את האהבה

ולבבו הנוער של החסיד המופלא **רבי חיים בנימין וורטהיימר ז"ל** לרבינו הקדוש ומסירות נפשו להגיע לציון המצוינת

זכרו יחנק לנצח בקיבוץ אלפי ישראל בראש השנה שמוך לציון של רביה"ק "קריה נאמנה" אומן

לתרומות ורכישות עמודים בספר התורה אצל ה**נצינים בכל בתי מדרשו** או בטלפון **0533191622** ניתן לתרום בעמדות "נדרים פלוס" ע"ש "בספר החיים"

ברכת מזל טוב להור"ר שמואל מאיר ברי"ח אנשין הי"ו לרגל חולדת הבן יה"ר שיובה לגדלו לתורה לחופה ולטעש"ט ולרוב נחת וקדושה	ברכת מזל טוב להור"ר שלום הורביץ הי"ו לרגל חולדת הבן יה"ר שיובה לגדלו לתורה לחופה ולטעש"ט ולרוב נחת וקדושה	ברכת מזל טוב להור"ר משה קויתר הי"ו לרגל חולדת הבת יה"ר שיובה לגדלה לתורה לחופה ולטעש"ט ולרוב נחת וקדושה	ברכת מזל טוב להור"ר שמואל זילבערן הי"ו לרגל חולדת הבת יה"ר שיובה לגדלה לתורה לחופה ולטעש"ט ולרוב נחת וקדושה	ברכת מזל טוב להור"ח ה' נחמן ליכטינ' שליט"א לרגל נישואי בנו הור"ר נפתלי הערין הי"ו יה"ר שיובה לבנות בית נאמן בישראל בדרך רביה"ק זי"ע	ברכת מזל טוב להור"ר מרדכי אהרן ביה"ש ראטנבערג הי"ו לרגל חובת בנו מאיר נ"ו לרגל חולדת הבת יה"ר שיובה לגדלו לתורה לחופה ולטעש"ט ולרוב נחת וקדושה
---	---	---	---	--	--